

державні органи виступають у суспільних інтересах чи інтересах держави. Дотримання громадських інтересів не дозволяє допускати будь-якого компромісу з приватними інтересами. Зобов'язання публічного характеру безперечно та зміна умов їх виконання щодо окремої особи може розцінюватися як нерівність, що породжує, зобов'язаних осіб.

Процедура медіації не сприймається як єдиний, підпорядкований принципам тій чи іншій галузі права інститут, а є систему різних видів медіації: адміністративної медіації, комерційної медіації, трудової медіації, сімейної медіації, для яких повинні існувати та повинні бути розроблені власні принципи регулювання.

У світовій практиці існують кілька форм та способів проведення медіації та посередництва. Закон про медіацію передбачає лише найпростішу форму альтернативного врегулювання спорів [3].

Фахівці, які займаються проблемами медіації, на сьогодні виділяють такі види процедури медіації:

приватна модель, яка не може реалізовуватись у діяльності юрисдикційних органів, та інтегрована медіація як спеціальна процедура та форма діяльності юрисдикційних органів (судів, нотаріату, судових) приставів-виконавців), спрямована на примирення сторін у межах юридичного процесу. Крім того, фахівці говорять про необхідність існування комерційної медіації, судової медіації, обов'язкової медіації та інших видів медіації. Можна також виділити добровільну (договірну) медіацію та обов'язкову медіацію, професійну та непрофесійну медіацію.

1. Шинкар Т. І. Медіація – європейський досвід і потреба часу. *Правові, соціально-психологічні та інформаційні процеси державотворення в контексті євроінтеграції* : зб. матеріалів науково-прак. конф. Львів, 2016. С. 49–50.

2. Шинкар Т. І. Медіація – шлях до примирення. *Тенденції розвитку адміністративного права в Україні* : зб. тез Всеукраїнської науково-прак. конф. (м. Львів, 27 квітня 2017 р. : у 2-х ч. / відп. за вип. Н. П. Бортник. Київ : ПП «Комп'ютерний дизайн», 2017. Ч. 2. С. 122–127.

3. Шинкар Т. І. Зарубіжний досвід правового забезпечення медіації та можливість його використання в Україні. *Наше право*. 2016. № 2. С. 54–58.

Вікторія САВІЩЕНКО

директор Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук,
кандидат педагогічних наук, доцент

Олександра ЯЦЕЧКО

здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СІМ'Ї

Конфлікти – дуже поширене явище у родинах. Вони виникають через зіткнення протилежних поглядів. Конфлікти бувають дуже різні за походженням та змістом, тому іноді самотійно їх узгодити просто не можливо. Саме у таких ситуаціях доречно використовувати такий метод, як медіація.

Для того щоб краще зрозуміти сутність проблеми, потрібно зазначити сутність терміна «медіація». Медіація розглядається у наступних значеннях: як посередництво як метод діалектичного вирішення суперечностей між одиничним і загальним, людиною і природою, індивідом і суспільством, суб'єктом і об'єктом; посередництво, мирний спосіб вирішення суперечок за сприяння третьої сторони, яка безпосередньо не бере участі у суперечці [4]. Тобто сімейна медіація – це спосіб вирішення конфліктів у родині, за допомогою третьої сторони – медіатора, який є незацікавленою стороною та головною метою якого є знайдення рішень, які будуть захищати інтереси всіх сторін, цей процес

здійснюється за допомогою переговорів. Також медіатор насамперед повинен бути професійним фахівцем. Якщо члени сім'ї не можуть вирішити свої конфлікти самостійно, то на допомогу прийде медіація. Вона буде менш болісною ніж, наприклад, звернення до судових органів. Навідміну від суду, медіація враховує людський фактор, психологічні аспекти та є більш лояльним методом вирішення конфліктів.

Медіація в сімейній сфері спрямована на те, щоб допомогти батькам та іншим членам сім'ї дійти згоди стосовно важливих для них питань і розробити моделі їхньої подальшої взаємодії з дітьми. Основне завдання – допомогти сім'ї під час розлучення або в інших конфліктних ситуаціях адаптуватись до змін, які відбуваються на кількох рівнях одночасно: на емоційному, економічному, психологічному і соціальному [1].

Одним з перспективних напрямів розвитку системи альтернативних методів вирішення спорів медіація – процедура, під час якої посередник систематично сприяє комунікації між сторонами конфлікту або спору досягти взаємоприйняттого рішення конфлікту або спору. Крім того, посередник діє на принципах нейтральності і конфіденційності по суті. На відміну від суду, який суворо регулюється, формалізований і цілеспрямований по суті позову, медіація дозволяє гнучко підходити до вирішення спорів, беручи до уваги всі аспекти спірної ситуації, незалежно від їхнього юридичного значення. Тому посередництво називають альтернативним методом вирішення спорів.

Тобто перед початком переговорів медіатор має детально дослідити причини конфліктів, оскільки однакових випадків не буває. Причинами виникнення сімейних розбіжностей можуть бути: обмеження свободи одного з членів іншим; безробіття одного з представників родини; авторитарний тип стосунків; відсутність житла; наявність матеріальних проблем; надмірна трудова зайнятість членів родини тощо.

Цей перелік невичерпний, саме тому сімейний медіатор має бути дуже уважним та дослуховуватися до кожної сторони, що виражає свої емоції щодо ситуації, яка склалася у сім'ї. Але медіатор може допомогти не в усіх цих конфліктах, бо деякі з них можна вирішити лише за допомогою суду.

Посередник може допомогти у таких конфліктних ситуаціях: розірвання шлюбу; конфлікти щодо встановлення шлюбу; конфлікти щодо місця проживання чи прописки дітей; конфлікти між дітьми й батьками; конфлікти щодо розподілу майна під час розірвання шлюбу; конфлікти щодо не сплатення аліментів одним з батьків; конфлікти щодо встановлення батьківства; питання навчання дитини.

Важливо наголосити, що медіатор не є суддею, представником чи адвокатом жодної зі сторін; не оцінює сторони та їх роль у конфлікті; не шукає винних; не засуджує жодну зі сторін; не ухвалює рішення щодо суті конфлікту; не дає порад щодо можливих варіантів вирішення конфлікту [3].

Сімейна медіація не є універсальним способом врегулювання конфліктів, і не завжди є можливою або доречною. Наприклад, у випадках, коли одна сторона нарко- або алкозалежна, є недієздатною. Хочемо наголосити, що проведення сімейної медіації можливе як окремо від інших видів вирішення спорів, так і паралельно з ними [2].

Сама процедура медіації проходить структуровано. Спочатку медіатор спілкується з обома сторонами та визначає чи хочуть вони бути залученими до цього процесу, чи готові вони йти на поступки та домовлятися. Якщо посередник отримує чітку позитивну відповідь, то він починає налагоджувати спілкування між сторонами. Після цього збираються переговори, деконфлікуючі члени родини можуть спілкуватися один з одним не безпосередньо, а через медіаторів. Сама процедура сімейної медіації включає приблизно декілька спільних зустрічей. Цей формат роботи допомагає сторонам конфлікту усвідомити те, що відбувається та прийняти ситуацію.

Отже, медіація є дуже гарним методом вирішення сімейних конфліктів. Бо це процес, який надає сторонам можливість знайти рішення, яке задовольняє їх інтереси; він чесний і відкритий для учасників, а у виграші залишаються обидві сторони, якщо вони відверті і щирі, якщо відповідають за свої рішення.

1. Блог львівського центру медіації. *Ірина Демоненко, медіатор, коуч.* URL: <http://aphd.ua/simeina-mediatsiia/>

2. Ліга медіаторів України. URL: <http://limu.org.ua/projects/koli-korisna-simeina-miediatsiia>

3. Правова допомога: врегулювання сімейних та спадкових спорів. URL: <https://omr.gov.ua/ua/news/217810/?print>

4. Словник із соціальної роботи. URL : <https://slovyk.me/dict/socialwork/%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.